

*Вера Марковић,
судија Врховног суда Србије*

Сентенце из пресуда Врховног суда Србије

**Тужилац као комисионар обавио је посао по уговору о комисиону
када је за туженог увезао робу и предао ту робу туженом**

Члан 782. ЗОО

Из образложења:

Из списка произилази: да су парничне странке закључиле уговор о увозу робе из ДДР од продавца из Берлина. Наведеним уговором је предвиђено да средства за плаћање робе обезбеђује купац овде тужени као и то да увозник овде тужилац преноси на туженог све обавезе уговора, сачињеног између продавца из Берлина и тужиоца као увозника као и то да иста постаје саставни део овог уговора.

Првостепени суд је преко налаза вештака утврдио да дуговање туженог за испоручену робу износи 305.879,74 УСА долара.

Такође је првостепени суд као неспорно утврдио да је одлуком Спољнотрговинске арбитраже при Привредној комори Југославије Д. 169/91-29 од 24.6.1992. године утврђено да је тужилац обавезан да ино добављачу за испоручену робу плати износ од 95.422,28 УСА долара са каматом по стопи од 18% на годишњем нивоу рачунајући од 1.1.1991. године.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев као преурађен налазећи да је између парничних странака закључен уговор о комисиону те да комисионар има право на накнаду тек након обављеног посла када је дужан и да положи рачун свом комитенту у смислу члана 780. ЗОО. Даље је првостепени суд закључио да је тужилац наплатио своју провизију а пошто није исплатио цену инодобављачу то сматра

да је тужбени захтев преурањен будући да на накнаду има право тек након обављеног посла.

Другостепни суд је одбио жалбу тужиоца прихватајући становиште првостепеног суда и наводећи да му тужилац мора да докаже да је имао одређене трошкове и да је имао и штету из комисионог посла а што тужилац у току првостепеног поступка није доказао. Даље другостепени суд налази да тужилац није доказао да је извршио исплату купопродајне цене продавцу те да од туженог и не може тражити наплату купопродајне цене.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили уз погрешну примену материјалног права.

Правилно су нижестепени судови закључи да су тужилац и тужени били у уговорном односу по комисионом послу у коме је тужилац био комисионар а тужени комитент. Тужилац је за потребе туженог увезао робу и ту робу предао туженом. Тужени је по уговору о комисиону био дужан да тужиоцу исплати вредност примљене робе. Нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев преурањен на основу члана 782. ЗОО са разлога што тужилац није пружио доказе да је исплатио вредност робе своме добављачу.

Врховни суд налази да су нижестепени судови погрешно закључили да је захтев преурањен, када су за однос између странака тражили да буде испуњен услов да је тужилац платио робу свом добављачу. Ово са разлога што је то сасвим нови уговорни однос између тужиоца и његовог добављача. Наиме, одредбом члана 782. прописано је да је комитент дужан исплатити комисионару накнаду када буде извршен посао који је комисионар обавио.

Тужилац као комисионар обавио је посао по уговору о комисиону када је за потребе туженог увезао робу и предао ту робу туженом. Дакле, када је роба предата туженом произилази да је комисионар своје уговорне обавезе из уговора о комисиону извршио. Пријемом робе доспела је обавеза туженог као комитента за исплату вредности робе без обзира што тужилац није исплатио свом добављачу вредност те робе. Однос тужиоца и његовог добављача је сасвим други однос који не ослобађа туженог обавеза да изврши исплату вредности оне робе коју је од тужиоца примио.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 374/00 од
20.9.2000.године)
Сан2001/љм

Закупопримац није морао поставити противтужбени захтев за исплату вредности радова на закупљеном објекту, насталих због оштећења објекта за која је одговоран закуподавац, већ је довољно да тражи да му се за вредност изведених радова снизи закупнина, што има значај компензационог приговора.

Члан 579. у вези члана 578. ЗОО.

Из образложења:

Тужилац је тужбом тражио исплату закупнине за пословни простор, у износу од 458.285,16 динара за период од 1.1.1991. године до 28.2.1994. године, а по ценама у време пресуђења.

Током спора, у жалби а и у ревизији тужени је истицао да је имао знатна улагања у реконструкцију објекта тужиоца која су вршена непосредно пре периода за који тужилац тражи закупнину а која се тичу радова који повећавају вредност зграде и које радове тужени није могао да користи јер се на захтев тужиоца убрзо морао иселити. Ти радови према налазу вештака на дан вештачења када је утврђена и висина закупнине износили су 26.123,75 динара у фебруару месецу 1994. године што је одговарало тој вредности немачке марке. Висина закупнине на тај дан износила је 38.290,00 динара. Ни вештаци а ни суд није ово улагање туженог одбио од висине закупнине што је тужени тражио. Напротив, чак ни износ уплате од 3.619,20 динара који је тужени извршио на име закупнине и уплатио у мају месецу 1994. године ни вештаци, ни суд нису одбили од напред наведене закупнине наводећи да вештаци нису могли да изврше проверу овог износа.

Првостепени и другостепени суд ценили наводе у вези са радовима туженог који у суштини и нису спорни али те наводе не уважавају пошто према становишту и првостепеног и другостепеног суда тужени није поставио противтужбени захтев.

Овакво становиште нижестепених судова није правилно. Тужени није морао поставити тужбени захтев за исплату вредности радова али је могао до висине вредности истих тражити ослобађање плаћања закупнине све док се не исцрпи вредност истих, јер такав захтев има значај компензационог приговора. Тужени је имао право на снижење закупнине по основу насталих оштећења објекта која су настала падањем плоча са фасаде зграде тужиоца на кров објекта који је користио тужени. Падање плоча са фасаде зграде тужиоца на простор у коме је тужени био купац довело је до тога да је дошло до знатног оштећења крова па је тужени да би могао користити објекат морао вршити знатне поправке на крову а што произилази из списка, као и већ изведених радова наведених грађевинских задруга чије се фактуре о извршеним радовима налазе у списима. Поправке такве врсте (инвестиционе) падају на терет купаца.

Према одредби члана 579. у вези члана 578. Закона о облигационим односима прописано је ако закупљена ствар буде делимично уништена или само оштећена купац може раскинути уговор или остати и даље у закупу и захтевати одговара-

јуће снижење закупнине. Тужени је остао и даље у закупу и свакако да за наредни период има право на снижење закупнине, у овом спору. Ово са разлога што је убрзо иза обављених поправки оштећене зграде тужилац тражио иселјење туженог из тог простора.

Како су нижестепени судови спорни однос расправили уз погрешну примену материјалног права закључујући да је тужени морао поставити противтужбени захтев и због истог нису применили напред наведену одредбу која се састоји у праву на снижење закупнине, које има значај компензационог приговора, то су побилане пресуде укинуте и враћене на поново одлучивање.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 466/99 од 20.12.2000.године).
Сан2001/љм

Поступак у коме се у ванпарничном поступку одлучује о правима грађана из стамбеног фонда, не спада у имовинске спорове који се тичу имовине односно капитала предузећа који улази у стечајну масу, да би се засновала надлежност привредног суда за одлучивање

Члан 3. Закона о основама промене власништва друштвеног капитала.

Из образложења:

Предлагач Д... Р... из Ваљева поднела је предлог за доношење решења које ће заменити уговор о откупу друштвеног стана против противника предлагача П... п.. "П..." из Ваљева.

Општински суд у Ваљеву је својим решењем од 18.3.1997. године донео решење којим се прекида поступак пред Општинским судом у Ваљеву услед отварања стечајног поступка над предузећем ДП "П...." из Ваљева и предмет доставио Привредном суду у Ваљеву као стварно и месно надлежном.

Привредни суд у Ваљеву изазвао је сукоб надлежности својим писмом П. број 26/97 од 7.9.2000. године наводећи да сматра да није надлежан за поступање у овој правној ствари већ да је на основу одредбе члана 12. став 4. тачка а). Закона о судовима Републике Србије искључиво надлежан суд опште надлежности.

Врховни суд је одлучујући о сукобу надлежности нашао: да је за поступање по овом предмету стварно надлежан Општински суд.

Према одредби члана 15. Закона о судовима ("Службени гласник Србије бр. 46/91) прописано је да Привредни суд спроводи поступак принудног поравнања и стечаја и поступак ликвидације и суди све спорове који су у току или настану поводом спровођења тих поступака без обзира на својство друге стране и без обзира на покретање спора.

За поступање у ванпарничним предметима стварно је надлежан суд опште надлежности према одредби члана 12. тачка 4. под а).

Остваривање права на откуп стана у смислу члана 34. став 5. Закона о становању не подразумева постојање спора у смислу члана 1. ЗПП. Како остваривање овог права не спада у спор о њему се одлучује у ванпарничном а не у парничном поступку што је изричито прописано наведеном одредбом члана 34. став 5. Закона о становању.

Врховни суд налази да је атракција надлежности у смислу члана 15. Закона о судовима предвиђена за привредне спорове који према одредбама ЗПП имају скраћене рокове у циљу ефикаснијег поступања (одредбе члана 488. до 502. ЗПП).

Када је фирма у стечају циљ прописане атракције у корист суда пред којим се води поступак стечаја је да се спорови брже окончају да би се утврдило страње потраживања и дуговања односно да би се утврдила вредност стечајне масе односно да би се што ефикасније окончао стечајни поступак.

Како стамбени фонд предузећа према одреби члана 3. Закона о основама промене власништва друштвеног капитала ("Службени лист СРЈ", број 29/96 и 29/97), не улази у капитал предузећа то произилази да не улази у стечајну масу предузећа.

Дакле циљ атракције надлежности је предвиђен за привредне спорове у којима се одлучује о имовинским правима односно обавезама предузећа. Како стамбени фонд не улази у ову категорију дуговања и потраживања предузећа односно како се у ванпарничном поступку одлучује о правима грађана на закуп стана, откуп стана и другим правима која се тичу стамбеног фонда, онда се не може применити пропис о атракцији надлежности, са разлогом што стамбени фонд не улази у капитал предузећа односно у стечајну масу предузећа. Отуда се ни ванпарнични предмети у којима се одлучује о праву грађана из стамбеног фонда не могу сврстати под појам "привредни спор поводом спровођења поступка стечаја и ликвидације". Дакле, поступци у којима се у ванпарничном поступку одлучује о правима грађана из стамбеног фонда не спадају у имовинске спорове који се тичу имовине односно капитала предузећа који улази у стечајну масу, да би се оправдала атракција надлежности у односу на ове поступке. Заправо у овим ванпарничним предметима се не одлучује о имовинским правима и обавезама предузећа која улазе у стечајну масу. Са тих разлога је поступање о правима грађана у ванпарничној материји закупа или откупа стана и поред чињенице да је предузеће у стечају спада у надлежност општинског суда. Са тих разлога је одлучено као у изреци.

(Из решења Врховног суда Србије Р. I 140/00 од
25.10.2000. године).
Сан2001/2љм

Чињеница да тужилац води радни спор из кога произилази неко његово потраживање у односу на туженог не представља правни интерес на основу кога би тужилац могао тражити брисање уписа односно поништај уписа припајања.

Члан 62. став 2. Закона о поступку за упис у регистар.

Из образложења:

Када је тужилац тражио поништај уписа припајања "Г..." Предузећу "М..." у Краљеву тужилац је образложио да има правни интерес за утврђивање ништавости уписа а који се састоји у томе што он води радни спор против туженог предузећа коме се припојило "Г...к..." а од кога је он иначе добио отказ.

Првостепени суд је одбацио тужбу налазећи да образложење због кога тужилац тражи поништај уписа не представља правни интерес у смислу члана 62. став 2. Закона о поступку за упис у судски регистар јер се ради о имовинским правима које тужилац може остваривати у посебној парници и остврити у односу на правног следбеника односно предузећа коме се "Г...к..." припојило.

Врховни суд налази да су спорни однос нижестепени судови расправили уз правилну примену материјалног права.

Одредбом члана 62. Закона о поступку за упис у судски регистар прописано је да се тужбом може тражити да се утврди да је упис ништав ако је упис извршен на основу лажне исправе, ако су у исправи на основу којих је извршен упис наведени неистинити подаци, ако је исправа издата у незаконито спроведеном поступку, ако је незаконито спроведена радња о којој се подаци уписују у судски регистар или ако постоје други законом одређени разлози. Тужбу може поднети лице које има правни интерес да се утврди ништавост уписа. Дакле, услови прописани одредбом члана 62. морају бити испуњени кумулативно.

У конкретном спору правилно су нижестепени судови утврдили да тужилац нема правни интерес за поништај уписа. Чињеница да тужилац води радни спор из кога произилази неко његово потраживање у односу на туженог не представља правни интерес на основу кога би тужилац могао основано тражити брисање уписа односно поништај уписа припајања.

Ово са разлога што је очигледно да тужилац има имовински интерес који може остварити имовинском тужбом у односу на туженог и који с обзиром на стање средстава туженог има могућности да своје потраживање из радног односа уколико би у том поступку успео наплати од туженог. Дакле, када тужиоцу стоје на расположењу друга правна средства за остварење свога имовинског интереса онда су правилно нижестепени судови закључили да тужилац нема правног интереса да тражи поништај уписа.

И према становишту Врховног суда све док постоје друга правна средства на основу којих тужилац може остварити свој имовински интерес све дотле тужилац

не може са успехом да тражи поништај уписа због остварења својих имовинских интереса. Отуда суд налази да наводи ревизије тужиоца нису основани.

(Из решења Врховног суда Србије, Прев. 444/00 од
1.11.2000. године)
Сан 2001/љм

Нема повреде процесних одредаба ако је суд међупресудом одлучио само о основаности тужбеног захтева а није одлучивао о висини тужбеног захтева

Члан 330. ЗПП

Из образложења:

Првостепеном пресудом Привредног суда у Београду П. II број 1398/99 од 23.12.1999. године међупресудом утврђено је да је захтев тужиоца основан према туженом.

Другостепеном пресудом одбијена је жалба туженог и потврђена међупресуда Привредног суда у Београду П. II број 1398/99 од 23.12.1999. године.

Против другостепене пресуде уложио је ревизију тужени због битне повреде одредаба ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. ЗПП, Врховни суд Србије је нашао: да ревизија није основана.

Тужени у ревизији наводи да је дошло до повреде одредбе члана 330. ЗПП јер је првостепени суд уместо да одлучи о основаности основа тужбеног захтева побијаном међупресудом утврдио да је основан тужбени захтев.

Врховни суд налази да није дошло до повреде одредбе члана 330. ЗПП са разлога што је предмет тужбеног захтева исплата износа од 594.105,36 динара са законском затезном каматом. Дакле када првостепени суд међупресудом није одлучио о износу тужбеног захтева онда произилази да није дошло до повреде одредбе члана 330. ЗПП са разлога што је суд у међупресуди одлучио само о основаности основа тужбеног захтева а остало је да одлучи накнадно о износу тужбеног захтева.

Такође ревидент наводи да првостепени суд није одлучивао о приговору застарелости и другим институтима на које се тужени позивао а који се тичу износа. Врховни суд налази да ће суд о овим институтима (застарелости) одлучивати приликом одлучивања о износу дуга.

(Из пресуде Врховног суда Србије, прев. 637/00 од
20.12.2000. године).
Сан 2001/љм

Уговор који је потписало неовлашћено лице, када га неовлашћено заступани не одобри сматра се као да не постоји

Члан 88. ЗОО

Из образложења:

Из списка произилази да су тужиочеви аквизитери дошли у предузеће туженог, те пошто нису нашли никог од руководиоца – овлашћених лица за закључење уговора, обратили су се обрачунском раднику О... З... која је потписала закључницу за четири примерка регистра са испоруком одмах као и за десет наредних издања. Том приликом су оставили две књиге с тим што су се обавезали да ће послати поштом још две књиге.

Друге две књиге тужилац је туженом послао пошто као и фактуру која је туженом уручена даном 22.12.1995. године.

Саслушана као сведок О... З... је изјавила да су јој аквизитери рекли да су књиге наручене и да треба да потпише пријем што је она и учинила. Није била овлашћена за закључење уговора. По пријему фактуре и друге две књиге тужено предузеће је одмах својим писмом од 25.12.1995. године вратило фактуру са објашњењем да је уговор потписало неовлашћено лице и то на преваран начин, да фактуру враћа и да књиге ставља на располагање тужиоцу и то сва четири примерка и да за књиге нису заинтересовани чиме је ставио до знања тужиоцу да уговор потписан од неовлашћеног лица не признаје.

Тужилац међутим и даље шаље регистре и испоставља рачуне туженом за пет наредних година са увећаном ценом.

Поднетом тужбом тражио је исплату тих рачуна за протеклих пет година. Првостепени суд је усвојио тужбени захтев са образложењем да је тужени регистре задржао, да их није вратио, да иако је уговор потписало неовлашћено лице он производи правно дејство јер је оверен печатом туженог. Даље је првостепени суд закључио да је тужени тек 25.12.1995. године упутио допис тужиоцу у коме наводи да жели да му ову робу врати а да робу није вратио. Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили уз погрешну примену одредбе члана 88. Закона о облигационим односима.

Није спорно да лице које је потписало уговор није било овлашћено за закључење уговора. Уговор је потписала О... З... која је била обрачунски радник.

Такође није спорно да је тужени одмах по пријему фактуре вратио исту тужиоцу, ставио књиге на располагање тужиоцу и изричито изјавио да не признаје уговор који је закључило неовлашћено лице и то на преваран начин.

Дакле тужиоцу је то одмах стављено на знање.

Према одредби члана 88. ЗОО ако неовлашћено заступани уговор не одобри сматра се као да уговор није ни закључен.

Погрешно је становиште нижестепених судова да писмо које је тужени упутио 25.12.1995. године нема утицаја на правну важност уговора те да је касно упућено. Из писма управо произилази супротно. Тужени овим писмом од 25.12.1995. године враћа рачун тужиоца од 22.12.1995. године са изричитим образложењем да не признаје правну важност уговора пошто га је потписало неовлашћено лице. То је учинио и са рачуном за 1996. годину. Све што је тужилац чинио после пријема овог писма туженог остаје без икаквог правног дејства у односу на туженог јер је тужени изричито изјавио да не признаје правну важност уговора закљученог од стране неовлашћеног лица.

Према напред цитираној одредби уговор који је потписало неовлашћено лице када неовлашћено заступани не одобри сматра се као да не постоји. Када тужени уговор није одобрио, већ је тужиоца изричито обавестио да је уговор потписан од неовлашћеног лица, на преваран начин, и да га он не одобрава онда је тужилац све што је чинио после тога чинио по сопственој вољи, на сопствени трошак и сопствени ризик. Заправо када уговор не постоји за такво понашање тужиоца тужени не може да буде одговоран. Како су нижестепени судови погрешно применили материјално право то су нижестепене пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак.

(Из решења Врховног суда Србије у Београду, прев.
429/99 од 6.12.2000. године)
Сен2001/љм

Када тужиља није могла тражити извршење правоснажне пресуде која је гласила на старе динаре а није могла ни у новим динарима јер је деноминацијом њено потраживање било испод једног динара, онда тужиља има право на накнаду инфлаторне штете у садашњој вредности.

Члан 278. став 2. ЗОО.

Из образложења.

Првостепеном пресудом Општинског суда у Смедеревској Паланци обавезан је тужени да тужиљи на име инфлаторне штете исплати износ од 3.488 динара са законском затезном каматом од 5.5.1999. године и износ од 5.500 динара са законском затезном каматом од истог датума као и да тужиљи на име парничног поступка исплати 3.410,00 динара.

Другостепеном пресудом одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против обе пресуде Републички јавни тужилац уложио је захтев за заштиту законитости због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне приме-

не материјалног права са предлогом да се побијане нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Врховни суд налази да захтев за заштиту законитости није основан. Предмет спора у овој ствари је тужбени захтев којим је тужила тражила да јој тужени накнади инфлаторну штету коју је претрпела зато што јој тужени није исплатио досуђену накнаду штете са законском затезном каматом и парничне трошкове по правоснажној пресуди првостепеног суда П. 1148/91 од 6. априла 1993. године. Одлучујући о тужбеном захтеву нижестепени судови су утврдили да је наведеном првостепеном пресудом тужени обавезан да тужиљи по основу накнаде штете за посечена багрмова стабла и једно стабло јасена исплати 12.294.356 тадашњих динара са законском затезном каматом почев од 2. априла 1993. године до исплате и да им накнади парничне трошкове од 6.348.000 тадашњих динара. Тужени није исплатио ово тужиљино потраживање. Тужила није могла тражити извршење ове пресуде са разлога што иста гласи на старе динаре а вредност истог после две деноминације проведених Уредбом о промени вредности динара ("Сл. лист СРЈ", број 83/93 и 86/93), брисано је девет нула. Отуда је на дан 24.1.1994. године потраживање тужиље износило испод једног динара, односно неки хиљадити део динара који не постоји. У таквој ситуацији правилно је првостепени суд тужиљи досудио износ садашње вредности посечених стабала од 3.488 динара као и трошкове поступка по садашњој адвокатској тарифи који износе 5.500 динара.

Врховни суд налази да је правилно нижестепеним пресудама досуђена ова накнада штете са разлога што тужила није у могућности да поднесе предлог за извршење будући да износ из пресуде гласи на старе динаре. У таквој ситуацији када тужила не може тражити извршење првостепене пресуде, Врховни суд је нашао да тужила има право на накнаду штете по члану 278. став 2. Закона о облигационим односима.

Другачија би ситуација била када би тужила могла поднети предлог за извршење првостепене пресуде у ком случају би јој се могао признати и одбити деноминирани износ са затезном каматом. Када тужила није могла тражити извршење у старим динарима а није могла ни у новим динарима због деноминација, то произилази да су правилно нижестепени судови одлучили када су тужиљи досудили накнаду инфлаторне штете у садашњој вредности по члану 278. став 2. ЗОО.

(Из пресуде Врховног суда Србије Гзз. 131/00 од 22.11.2000. године).

Сан 2001/љм

**Када је стечајни поступак обустављен стварна надлежност суда
цени се према дану када је оглас објављен на огласној табли суда
а не у Службеном листу**

Члан 91. у вези члана 40. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији

Из образложења:

Тужилац је поднео тужбу Привредном суду, против туженог Г.П.С... из Пожаревца у стечају треажећи исплату зараде.

Привредни суд својим решењем П. 669/99 од 14.2.2000. године огласио се стварно ненадлежним за суђење у овој ствари и предмет уступио општинском суду.

Општински суд изавао је сукоб надлежности налазећи да је над туженим Г.П. "С..." решењем Ст. 1059/98 од 18.12.1998. године отворен стечајни поступак. Стечајни поступак окончан је принудним поравнањем од 22.9.1999. године објављеним у "Службеном листу СРЈ", број 4 од 28.1.2000. године.

Општински суд закључује да је за суђење у овој ствари и даље надлежан привредни суд.

Одлучујући о сукобу надлежности Врховни суд Србије је нашао:

да је за суђење у овом спору надлежан општински суд.

Наиме, из списка се види да је тужба поднета дана 31.12.1999. године.

Над туженим предузећем окончан је стечајни поступак принудним поравнањем од 22.9.1999. године. Дакле, у време када је тужба поднета тужени више није био у стечају јер је поступак стечаја обустављен пошто је окончан принудним поравнањем Принудно поравнање значи да је тужени повратио правни субјективитет и да су правне последице стечаја престале даном закључења принудног поравнања односно објављивањем на огласној табли суда решења о одобрењу принудног поравнања. Чињеница на коју се позива Општински суд да је решење објављено у "Службеном листу СРЈ" дана 28.1.2000. године нема значаја са разлога што правне последице стечаја односно правне последице закљученог принудног поравнања наступају моментом објављивања на огласној табли. Према одредби члана 27. и 91. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији прописано је да правне последице отварање стечајног поступка односно отварања поступка ликвидације наступају почетком дана када је оглас о отварању стечајног поступка истакнут на огласној табли суда. Ово пак подразумева да се и закључење стечајног поступка објављује на исти начин. Стога правне последице решења о одобрењу принудног поравнања према члану 40. цитираног закона настају почетком дана када је решење о одобрењу принудног поравнања објављено на огласној табли суда. Отуда је без значаја чињеница што је оглас у Службеном листу објављен знатно касније, јер су правне последице наступиле објављивањем закључења стечајног

поступка на огласној табли суда. Са тим даном је тужени повратио свој правни субјективитет уписом ове чињенице у регистру.

Како је у конкретном случају тужени изашао из стечаја пре подношења тужбе то произилази да је за суђење према одредби члана 12. Закона о судовима надлежан општински суд.

(Из решења Врховног суда Србије Р. I 171/00 од 1.11.2000. године).

Сан 2001/љм

Недолазак странке која је ангажовала пуномоћника а који није уредно позван, не може имати за последицу да се тужба сматра повученом

Члан 354. став 2. тачка 7. ЗПП.

Из образложења:

Из списка произилази да је првостепени суд у овој ствари заказао рочиште 12.3.1999. године на које су присутили за тужиоца адвокат С... В..., из Лесковца, који је том приликом суду приложио уредно пуномоћје од тужиоца. Ово прво рочиште је одложено за 7.5.1999. године на које није приступио ни пуномоћник тужиоца који је уредно позван а ни тужени који је уредно позван усменим саопштењем од стране суда.

Првостепени суд је заказао ново рочиште за 15.9.1999. године на које је позвао странке и то за тужиоца ДП ХИП "Азотара" и туженог ДД АИК "Лесковац". На то рочиште није приступила ни једна странка па је суд донео решења П. 678/98 од 15.9.1999. године којим се сматра да је тужба повучена.

Врховни суд налази да нису били испуњени услови за доношење овог решења са разлога што је првостепени суд био дужан да на рочиште позове пуномоћника тужиоца који је имао уредно пуномоћје у списима. Наиме, када је тужилац имао пуномоћника адвоката онда је суд био дужан да на рочиште позове његовог пуномоћника. Отуда недолазак странке која је ангажовала пуномоћника, а који није позван, не може имати за последицу да се тужба сматра повученом у смислу члана 499. став 2. ЗПП са разлога што је првостепени суд учинио битну повреду из члана 354. став 2. тачка 7. ЗПП јер је тужиоцу ускратио могућност расправљања на тај начин што на рочиште није позвао пуномоћника за кога је постојало уредно пуномоћје у списима. Са тих разлога су побијана решења укинута и предмет враћен првостепеном суду на наставак поступка.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 501/00 од 1.11.2000. године).

Сан2001/љм

У ситуацији када је тужилац извршио уплату без назнаке на шта се овај износ односи онда је тужени имао право да затвори најраније потраживање туженог у односу на тужиоца, односно да изврши раздужење тужиоца оним редом како су његове обавезе доспевале.

Члан 312. 300.

Из образложења:

Из списка произилази: да је тужилац тужбом истакао да је правни претходник тужиоца дана 21.1.1993. године уплатила туженом аванс од 30.000.000 динара на име купопродајне цене за пет тона А и Ц ужета.

Тужени је у одговору на тужбу оспорио тужбени захтев истичући да је он дуже време био у пословним односима са тужиоцем односно његовим правним претходником који је у више наврата у 1992. години куповао уже од туженика али да своја дуговања није измирио ни по рачуну број 3 од 1.2.1992. године, ни по рачуну број 23 од 12.3.1992. године те да је уплатом од 30.000.000 динара наплаћен дуг који је тужилац имао према туженику за већ испоручену ужад.

Међу странкама није била спорна чињеница да је тужилац 21.3.1993. године уплатио износ од 30.000 тадашњих динара. Међу странкама је било спорно да ли је закључен уговор о купопродаји 5.000 килограма А и Ц ужета како је то тужилац тврдио. Првостепени суд је утврдио да тужилац са туженим није закључио никакав уговор о испоруци ужади и да у том смислу није пружио ни један доказ. Како је тужени са уплатом тужиоца од 30.000.000 динара затворио претходна дуговања тужиоца то је првостепени суд одбио тужбени захтев.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили правилном применом материјалног права. Одредбом члана 312. 300 прописано је да када између истих лица постоји више истородних обавеза па оно што дужник испуни није довољно да би се могло намирити све онда се ако о томе не постоји споразум повериоца и дужника урачунавање врши оним редом које одреди дужник најкасније приликом испуњења. У ставу 2. истог члана прописано је да када нема дужникове изјаве о урачунавању обавезе се намирују редом како је која доспела за испуњење.

У таквој ситуацији када је првостепени суд утврдио да између тужиоца и туженог за извршену уплату од 30.000.00 динара није закључен никакав нови уговор за испоруку 5.000 килограма А и Ц а тужилац је имао дуговање према туженом, онда је тужени могао искористити законску могућност да затвори потраживања тужиоца према редоследу како су она доспевала а према напред цитираној одредби закона.

И тужилац у ревизији чини неспорним да су парничне странке и пре спорне уплате биле у пословним односима поводом исте врсте робе. Могуће је да је тужи-

лац и остао дужан туженом на име испоручене робе. Међутим, тужилац сматра да тужени није могао на овај начин да изврши наплату свог потраживања а да не истакне тужбени захтев односно противтужбени захтев у овом спору. Врховни суд налази да није основан навод у ревизији да је тужени морао да истиче посебан захтев за оно што је учинио на основу законских одредби. Наиме, законско је право туженог било да у ситуацији када је тужилац извршио уплату 30.000 динара без икакве назнаке на шта се овај износ односи тужени је имао право према члану 312. ЗОО да затвори најраније потраживање туженог у односу на тужиоца односно да изврши раздужење тужиоца, оним редом како су његове обавезе доспевале. Дакле када је тужени тако учинио онда није имао обавезу да у овом спору истиче некакав противтужбени захтев будући да је тај однос између странака окончан тако што је тужиочева уплата измирила његова дуговања за раније испоручену робу.

(Из пресуде Врховног суда Србије Прев. 585/00 од 6.12.2000. године).
Сан2001/љм